

míře data TALIS, ale také přispívají k literatuře o mezikulturních podmínkách vyučování a učení.

Rozšíření záběru TALIS jako databáze pro politicky relevantní výzkum v oblasti vyučování a učení vyžaduje rigorózně operacionalizovat základní konstrukty jako profesní rozvoj učitelů nebo vyučovací postupy. K tomu TALIS využívá současnou a uznávanou odbornou literaturu, stejně jako empirické doklady z předchozích cyklů TALIS tak, aby bylo zajištěno, že tyto konceptualizace jsou pro výzkumníky užitečné a poskytují východiska pro další zkoumání.

Realizaci třetího cyklu začal TALIS nabízet možnosti pro tvůrce vzdělávací politiky a výzkumníky zkoumat trendy v časové řadě a napříč zúčastněnými vzdělávacími systémy. Mezinárodní data mohou poskytovat omezený pohled na vzorce vyučování a učení. Tyto perspektivy ale mohou být rozšířeny právě pomocí časových řad, nicméně tento proces závisí na zachování integrity sad sledovaných proměnných v jednotlivých cyklech, takže změny na vstupech ve vzdělávacím systému a procesech mohou být dány do souvislosti se změnami výstupů v čase. Dosáhnout tohoto cíle je obzvláště obtížné, proto jsou nové metody zajišťování reliability a validity měření konstruktů průběžně vyvíjeny. Zásadní je proto neustálá snaha vážit rizika a přínosy zachování možnosti sledování trendů na jedné straně, na straně druhé pak zavádění nových metod měření a vývoje výzkumných nástrojů.

2 Druhá část – soubor poznatků vztahujících se k šetřeným tématům a hlavním indikátorům

V Sekci I bylo zmíněno, že členové skupiny expertů na vývoj dotazníků TALIS 2018 (Questionnaire Expert Group, QEG) rozpracovávali obsah jednotlivých témat⁷ a vyvíjejí související indikátory. Tato práce se soustředila na vývoj dotazníků, jejichž užitečnost byla testována během pilotní studie TALIS 2018 (ověřování v terénu) provedené ve všech zúčastněných zemích. Jak je detailněji popsáno v sekci III, pro pilotní sběr dat bylo využito rotované administrace dotazníků, takže mohlo být testováno více dotazníkových položek, než nakonec bylo využito v hlavním šetření. Mezinárodní výzkumné konsorcium TALIS, Sekretariát OECD a představitelé účastnících se zemí byli zapojeni do modifikací finálních dotazníků pro hlavní šetření. Řídící rada TALIS (TALIS Governing Board, TGB) schvaluje finální podobu dotazníků a témata a indikátory zahrnuté v hlavním šetření.

V této části popisujeme konceptní rámec, z něž vycházejí dotazníky TALIS 2018. Také poskytujeme přehled výzkumů spojených s každým z témat TALIS 2018. Tato kapitola začíná konceptním schématem představujícím ta témata, která získala hodnocení nejvyšší důležitosti od zemí účastnících se TALIS. Schéma také diagramaticky ukazuje, jak jsou témata vzájemně propojená a provázaná.

Tři hlavní komponenty konceptního rámce TALIS jsou témata, indikátory a analytické schéma. O každém poskytuje v této sekci konceptní rámec poměrně detailní informace. Popis každého tématu je doprovázen krátkým přehledem relevantní výzkumné literatury a seznamem zahrnutých a ve vztahu ke vzdělávací politice, praxi a výzkumu nejvhodnějších vybraných indikátorů. Tato sekce je zakončena popisem analytického schématu.

Konceptní rámec TALIS 2018 vychází z rámce použitého v TALIS 2013. Také vychází z toho, co je známo o podmínkách pro efektivní vyučování a učení. Obecně vzato znamená efektivita míru, do jaké určitá aktivita přináší výsledky, jaké zamýšlela (OECD, 2007). Pro TALIS jsou

⁷ Tento rámec užívá v zájmu konzistence s předchozím šetřením TALIS 2013 termín témata (themes). V PISA jsou obsahové jednotky nazývány moduly. Témata se vztahují k organizaci hlavních myšlenek šetření, moduly či sekce jsou užívány pro organizační jednotky nástrojů.